3

בהם.

. בתשובת ריצב"מ

כתב דאסילו בש"ו בשבש אין להתענות וצבור שגורו תענית בשני ובחשישי דוחין תענית זה עד שבת חבאה דלא אשכחן תענית כר"ה ותו כיון דמתניתין ארבעה ראשי שנים הדדי אידמו גמי להדדי בהא מילתא דכולן שוין דאין להתענות, ע"ב: ANNO DININA 2)(

תני דברי חזקיה, כתיב (ישעיה י"מ) 'ונגף ה' את מצדים נגוף ורפוא' נגוף למצרים ורפוא לישראל פנתו פא

(19)

יַתֶר הַנְּוָם אָכֵל ר הַאַרְבָּה וְיָתֶר הָאַרְבָּה אָכֵל הַיָּלֶק וְיָתֶר הַיִּלֶק אָכֵל הָחָמֵיל: יואו %

באהר. בשבם ר"ה לאילן: מ"ם אכר רכי אלעור איר אושעיא הואיל ויצאו רוב גשמי שנה ועדיין רוב הקופה טברוץ מאי קאפר ה"ק אעים שרוב חקופה טברוץ הואיל ויצאו רוב גשמי שנה (15) 37 142

כפי הזכות של כל אחד מישראל, הנה מה טוב ומה

נעים שיתפלל האדם ביום ההוא ראשית יסוד הצמיחה,

שיזדמן לו הש"י לעת המצמרך את הפרי עץ הדר,

והנה תפלתו תעשה פירות, וזהו שרמז התנא באומרו

לשון יחיד לאיל"ן, להורות על האילן המיוחד המבואר

בתורה למצוה.

יכאחד כשבט ר"ה לאילן. ואין חורמין מסירות אילן שחנטו פירותיו קודם לכן על פירוח האילן שחנטו לאחר מכאן: הואיל ויצאו רוב גשמי שנה. שכנר עכר רוב ימוח הגשמים שהוא זמן רביעה 13. 24

ישלה השרף כאילטת ונמלאו הפירות חונטין מעחה:

ב) ראש השנה לאילן, לא אמר לאילנות כמו באינך, אַרְבָּעָה הָם קְטַבַּי־אָרָץ וְהַּשָּׁה חֲכָמִים מְחֻכָּמִים: הַבְּמָלִים עִם לאי כר כה יש לרמז מה שקבלנו מרבותינו, להתפלל מו הכיה בפנון לְחָמֶם: שְׁפַנִּים עֵם לא־נְגִים הַשִּׁימוּ בַפָּלֵע בִּיתָם: כו במ"ו בשבם על אתרוג כשר יפה ומהודר שיזמין פָלָהְ אַן לָאַרְבָּה רַצָּא חֹצֵץ כְּלְוֹ: שְׁמָמִית בְּיָדְיִם הְתַפֵּש וְהִיא כו כח הש"י בעת המצמרך למצוה, כי הנה זה היום אשר בְּהַיְּכְלֵי מֶּלֶהָ: עולה השרף באילנות (רש"י ר"ה יד סוע"ב ד"ה הואיל), והוא

(כז) חוצק. מאוסף ומקובץ וכן נקרא אסיפת אבנים קטנים

כמ"ש ויגרס בחצץ (איכה ג): 2000 2.06(3a)

7.6N

צא ולמד מה אירע במדבר במעשה הענל ובקברות התאוח וכן רוב הגמיונות האספסוף היו בהן תחלה: כעקק פינ

(14) איסוכ' ל'אר וירהי שם לנוי . סלסד שהיו ישראל סצויינין שם לנוי . נדול

ועצום כפו שנאפר ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אותם:

(186 3) CON

דאבור רשב"ל יויקרא יעקב אל בניו ויאפר האספו ואגירה לכם ביקש יעקב לגלות לבניו קץ היפין מפני ישמעאל ואבי יצחק שיצא כפנו עשו אפרו לו בניו שמע ישראל הי

ונסתלקה מפנו שבינה אמר שמא חם ושלום יש בממתי פסול כאברהם ישיצא אלהינו ה' אחר אמרו כשם שאין בלכך אלא אחר כך אין בלבנו אלא אחר באותה שעה פתח יעקב אבינו ואפר ברוך שם כבוד כילבותו לעולם ועד

21 CON. 4 (1) (16)

יִיצַר יְהֹיָה אֲלֹהִים אָת־הָאָדָם פָסָר מִן־הָאָדָמָה וַיִּשָּׁח בְּאַפֶּיו בִשְּׁמֵת י חַנִים הַהָּי הָאָדֶם לְנֶסֶשׁ חַיָּה: רַיַּשׁע יהוָה אַלֹהִים בַּּן־בְּעֵדֶן מְקָדֶם ה וַיָּשָׁם שָׁם אָת־הָאָדָם אֲשֶׁר יָצֶר: וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלַהִּים מְן־הָאָדְטֹה טּ

פְּל־עֵץ בָּחְמֶד לְמַרְאֵה וְטִוֹב למאכל ועץ הַחַיִים בִּתְוֹךְ הַבּּן וְעֵץ :יַרְע: מָוֹב וְרְע: פוש בנאשית

וּלְאָּדֶם אָמֵר כִּי־שָּׁמַעְהָּ לְקוֹל אִשְּׁתֶּךְ וַהֹאכַל מִן־ יו הָצִץ אֲשֶר צִּוִיתִּיךָ לֵאמֹר לָא תֹאכֻל מִמֶבוּ אֲרוּרֵה הָאַדְמָה בַּצְבוּרֶרְ

בּתֹבּבון שַאבׁבְּבָּנִ בַּק וְמֵּר תַּהְרָ: וֹצֹּוְא וֹבֹרבּר תַּבְּמִת לֵב נִאַכּלְנָּי אָת־עַשֶּׁב הַשָּּקֶה: (20)

א"ר יהושע בן לוי "בשעה שאפר הקב"ה לארם "וקוץ ודרדר תצמיח לך ולגו עיניו דמעות אמר לפניו רבש"ע אני וחמורי נאבל באבום אחר כיון שאמר לו °בועת אפך תאכל לחם נתקררה דעתו P'NOD'NZ

יו'ח'

בג וְכִי־תָבְאוּ אֶל־הָאָרֶץ וּבְּטַעְתֶם כָּל־עֵץ מַאֲכָל וַעֲרַלְתָּם עְרְלְתִוֹ אָת־ בר פַּרְיֵו שָּלְשׁ שָּבִּים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלֵים לְא יֵאָכֵל: וּבַשְּׁנָה הְרְבִיעִׁת יִהְיֶה כה כְּל־פָּרְיֵוֹ קָנֶדְשׁ הִלּוּלֶים לַיהוָה: וּבַשְּׁנְה הַחֲמִישִּׁת הְּאַכְלוּ אֶת־פִּּרְיוֹ להופיף לכם תבואתו אַנִי יְהוָה אֱלהֵיכֶם: שישת קפושים

2766. .75

PLE 6412

וכי תבאו. אל האדץ ונטעתם, ר"י בר סימון פחח אחרי ה' אלקיכם חלכו (דברים ג, ה), וכי אפשר' לב"ו להלוך אחר הקב"ה וכר׳ ובו חדבקון (שם). וכי אפשר לכ"ו. לעלות לשמים להדבק בשכינה וכו׳, אלא מחחלת ברייתו של עולם לא נחעסק הקכ"ה אלא במטע חחלה הה"ד (בראשית ב, ח) ויטע ה׳ אלקים גן בערן, אף אתם כשנכנסין לארץ לא חתעסקר אלא במטע חחילה הה"ד כי תבאר אל הארץ ונטעחם.

US 6180

וַיָּאמֶר יְהוָה אֶל־משֶּׁה בָּא אֶל־פַּרְעָה כִּי־אֲנִּי הִכְבַּןְדתִּי אֶת־לְבוּ וְאֶת־לֵב עֲבָדִיו לְמַעַן שָׁתֵי אֹתֹתֵי אֻלֶּה בְּקְרְבְּוֹ: וּלְמַעַן תְּסַפֵּר בְּאָזְבֵי בִּנְךָ יבֶן־בִּנְדָ אַת אֲשֶׁר הִתְעַלֵּלְתִי בְּמִצְרַיִם וְאֶת־אֹתתֵי אֲשֶׁר־שֵּמְתִי בֶם וְיִדְעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה: וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שֶׁל־פַּרְעה וַיֹּאמְרָוּ אַלְיו כְה־אָכֵר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים עַד־מְתֵי מֵאַבְתָּ לֵעָבָת מִפָּבֵי שַלַח עַמֶּי וְיַעַרְדֻנִי: כֵּי אִם־מָאַן אַתָּה לְשַׁלַח אָת־עַמֵּי הָנִנִי מַבִּיא מְחֵר אַרְבֶּה בִּגְבַלֶּדָ: וְכִפְּהֹ אֶת־עֵין הָאָּרֶץ וְלָא יוּכֵל לְרְאִת אֶת־ הָאֶרֶץ וְאָכֵלוּאָת־יֵתֶר הַפְּלַטָּה הַנִּשְּאָרֶת לְכֶם מִן־הַבָּרֶד וַאָּכַיִּ אָת־כָּל־הָעַץ הַצּמַח לָבֶם מִן־הַשָּׁדֶה: וּמָלְאוּ בְשָּׁיךְ וּבְתַּי כָל־עֲבָדִיךְ וּבְתַּי כָל־מִצְרַיִם אֲשָּׁר לְא־רָאָוּ אֲבֹעָיךָ וַאָּבְוֹת אֲבֹעָיךָ מִיּוֹם הֱיוֹתִם על־הַאָדְמָה עָד הַיִּוֹם הַזֶּה נַיָּפֶן נַיַּצָא מַעָם פּּרְעָה: פּרוּת בֹּא

(כה) וימלא מנין⁴³ שבעת ימים, שלא שב היאור לקדמותו, שהיתה המכה משמשת רביע חדש. וג' חלקים היה מעיד ומתרה

וְזַכַּרְתָּי אֶת־בְּרִיתִי יַצְקוֹב וְאַף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחֶׁק וְאָׁף אֶת־ בְּרִיתִי אַבְּרָהֵם אָזִכָּר וִהָּאָרֵץ אַזִּכְר:

רעפ"ו תבין דברי הכתוב (ויקרא כו, מב) וזכרתי את בריתי יעקב וגו' והארץ אזכור. דבשלמא זכירת האבות ניחא דבזכותם יגן עלינו אבל מה אהני לן זכירת הארץ. אך לדרכינו ניתא ר"ל דאזכור את הארץ אשר חטאה וממנה נלקח האדם והארץ גרמה שקילקל האדם וילך אחר חומרו הרע אבל מצד נשמתו לא היה חוטא כלל (פת) כמש"ל באריכות:

ויַפַע משָה אֶת־יִשְרָאַל מִיַם־סוּף כב וַיִּצְאָוּ אָל־מִדְבַּר־שָּׁוּר וַיִּלְכָוּ שְּלְשֶׁת־יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא־מִצְאוּ מָיִם: וַיְבָאוּ מָרֶתָה וָלָא יָכְלוּ לְשָׁתִּת מֵיִם מְמָּרָה כֵּי מָרִים הָם עַל־בַּן כּנ קראישמה מרה: וַיִּלְנוּ הָעָם עַלימשֶה לַאמִר מַה־נִשְׁתָה: וַיִּצְעַק כר כה אַל־יְהוָה וִיוֹרָהוּ יְהוָה עֹץ וַיִּשְׁלֵךְ אָל־הַמֵּיִם וַיִּמְתְקוּ הַמֵּיִם שֶם שֶם לְוֹ חָק וּמִשְׁפֵט וְשָׁם נִסָּהוּ: וַיֹּאמֶר אִם־שְׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹלוּיְהוָה כּוּ

אֱלהֶיךְ וְהַיָּשֶׁר בְּעֵינִיוֹ תַּעֲשֶׁה וְהַאֲזַנְהְ לְמִצְוֹתִיו וְשְׁמַרְהָ כָּל־חָקֵיו בֶּל־הַמַּחַלְה אֲשֶׁר־שַמְתִּי בְּמִצְרַיִם לא־אָשִים עָלֶיךָ בִּי אֲבִי יְהוָה wes esgu

(כה) ויורהו יי עץ נ"ל כמו וירו המורים (ש"ב יא כד), השליך לו הקב"ה עץ מג"ע (6) ומרוב מתיקות העץ השליכו במים ונמתקו. ופינו אשנים גל ותני

רַבִּי יוֹחֶנָן בָּן־זַכָּאי הָיֶה אוֹמַר: אָם הָוֶתָה נְטֶיעָה בְּתוֹךְ יֶרְךָּ, וְיֹאִמְרוּ לְךָּ: הַבֵי לְךְּ הַמְּשִׁיחַ - בוא וּנְטָע אָת הַנְּטִיעָה הְּחָלָה

וְאַחַר־כָּךְ צֵא וְהַלְבִּילוּ.

× والا ورد رما

כי דוו מיפטרי מהרדי א"ל ליברכן מר אמר ליהי ימשול לך משל למהיד לאדם שהיה הולך במדבר והיה רעב ועיף וצמא מצא אילן שפירותיו, מתוקין וצילו נאה ואמת המים עוברת תחתיו אכל אפירותיו ושחה ממימיו וישב בצילו וכשביקש לילך אכר אילן אילן מה אברכך אם אומר לך שיהו פירותיך מתוקין הרי פירותיך מתוקין שיהא: ילך נאה דרי צילך נאה שתהא אמת המים עוברת תחחיך הרי מת המים עוברת תחתיך אלא יהי רצון שכל נמיעות. שנומעין מסך יהיו כמוחך אף אחה במה אברכך אם

בחורה הרי (ו) חורה אם בעושר הרי עושר אם בבנים הרי בנים אלא יהי רצון "שיהו צאצאי סעיך כמחך:

ווְקַבָּא יְהַנָה לְאַרְאָוֹ וַיְחְמָל עַל־ יח עַמְּוּ: וַיַּשַׁן יְהֹיָה וַיְאמָר לְעַמֹּוֹ הִנְגִי שֹׁלֵח לְכֶם אָתיהַדְּגָן וְהַתִּירְוֹשׁ יט

יְהַיִּצְהָר וּשְּבַעְהֶם אֹתְוֹ וְלֹאִ־אֶתֵּן אֶתְכֶם עִוֹד חָרְאָה בַּגוֹיְם: וְאֶת־ כּ הַבְּּפוֹנִי אַרְחָיק מַעְלֵיכָּם וְהַדַּחְתִּיוֹ אֶל־אָרֶץ בְּיֶה וְשְׁמָמָה אֶת־שְּּנִיוּ אָל׳הַיֶּם הַקַּרְמֹבִי וְכֹפִוּ אֶל־הַיָּם הָאַחֲרָוֹן וְעָלֶה בָאְשׁוֹ וְהַעַל צַחֲנְתֹוּ בי הגדיל לְצַשְּׁוֹת: אַל־תִּירָאַי אַדְמֵה גִּילִי וּשְׁמְחִי כִּי־הִגְּדִיל יְהוָה כּח

to Chi.

וְאָל תְּנוּבְתְ הָשְׁדָה (עָל אָרֶץ חָסְרָה טוּבְה ורְחָבָה. שְׁרְצִיתָ וְהָנְחַלְתְּ לאבותינו לאבל קקריה ולשבע קטובה. רחם לא יי אל הינו על ישראל אקר ואל ירושלים אירד ועל איון משכן קבודה ועל מובחה ועל הִיכְלְדָ. ובנָה יְרושְלִים עִיר הָקֹרְשׁ בְמהַרָה בְיָמֵינו, (הִעְלֵנוּ לְתוֹכְה וְשִׁלְחַנוֹ בְּבְּנְיָנְה וְנֹאכָל מְפְרְיָהּ וְנִשְׁבַע מְטוֹבְהּ, וֹנְבְּרָכֹךְ עְלִיהָ בְּקְרָשְׁה ובטְהַרָה.

· >>1164 [KYE' panak

.. דלכאורה יפלא מאוד מאין בא זה שתחטא הארץ נגד יוצרה וקונה יתברך. בשלמא מין האדם שהוא בשר ודם שייך שפיר לפעמים שיחטא מפני היצה"ר השוכן בקרבו ומטהו בכל עת מדרך הטוב והישר ח"ו ומאתו יתברך ניתנה הבחירה חפשית להאדם לעשות כרצונו וחפצו ולילך בדרך אשר יבחר לעצמו לטוב או כו׳. אך שאר הנמצאים הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים כולם כאחד ששים ושמחים לעשות רצון קונם באין מונע כי אין להם יצה"ר, אשר ע"כ מאין בא להארץ זה הרצון לחטוא ועוד לה יותר שתפגום מעלתה בזה שהקב"ה פקד עליה לטובתה שזה העץ שתוציא יהא ג"כ טוב למאכל כמו הפרי עצמו והיא קלקלה ונתנה טעם לפגם:

ובהעלר לב י"ל, הנה באמת הארץ לא חטאה

כלל ואדרבה עשתה עבדות גדול ומסירות נפש בזה ולא חסה על קלקולה וכבודה וכמאחז"ל (נזיר כג:) גדולה עבירה לשמה, דהנה הארץ היינו סוד ארץ עליונה השכלית הסתכלה והבינה וראתה בריאת אלהים כל מעשה בראשית כי נורא הוא כל מיני פלאים מראשית הנקודה כל השתלשלות העולמות עד תהום ארעא אשר כמה מיני נמצאים דוממים וצומחים כו'. וחכמות אלהות והם נפלאות וחכמות הבורא ית'. ועל כולם השליט את האדם אשר נחלק גופו מן העפר מהאדמה ונשמתו היא מאוצר הנשמות החצובות מתחת כסא כבודו ית', והכל בידי האדם ותלויין במעשיו אם ילך בדרך הטוב והישר אז יהיה עליה לכל העולמות וכל הגמצאים ואם ח"ו יקלקל מעשיו יפגום הכל ח"ו וירדו למטה כל הנבראים הרוחניים והגשמיים בבחינה התחתונה. אז התיישבה הארץ בלבה ואמרה כיון שהאדם קרוב לחטוא מחמת יצרו הרע ואז יבא פגם גדול בשורש נשמתו ולא יועיל שום תיקון ותשובה, אשר לזאת התחכמה האדמה ושינתה תחילה ציווי הבורא ית' כדי שאח"כ כשיחטא האדם ח"ו יהא לו אמתלא נכונה והוא מפני ששורש גופו הוא מן האדמה ששינתה מכבר רצון הבורא יתברך ותולין הקלקלה במקולקל ולא יתלו החסרון והסרחון בנשמה הרוחנית. וחסה הארץ על כבוד שמים ועל האדם להקל מעליה עונש החטא מחמת ששורש האדם אשר נלקח משם הוא האדמה הרע את מעשיו וא"כ אין חטא האדם גדול כ"כ ונמצא שעשתה בזה הארץ עבדות גדולה ולשם שמים נתכוונה. וע"כ לא נענשה הארץ תיכף כי קמי שמיא גליא כוונתה הרצויה שהיתה רק לכבוד יוצרה ולטובת האדם. אך כשחטא האדם אז נפקדה על חטאה כדי להוציא רצון הארץ מכח אל הפועל דאם לא נתן לה השי"ת עונש כלל אז לא היה נודע הדבר שחטאה כלל והיה א"כ חטא האדם קשה מאוד ולא היה נשלם רצון הארץ אשר עיקר כוונתה בחטאה היה רק עבור זה שיתלו חטא האדם בה. וז"ש רש"י ז"ל לפיכך אז כשנתקלל אדם על חטאו נפקדה גם הארץ על חטאה כדי להוציא רצון הארץ מכח אל הפועל ולהקל מעל האדם עונשו. מאחר שנלקח גופו מהאדמה אשר חטאה תחלה ונמשך האדם בטבעו

אחר שורשו. והבן היטב:

ברנת בל השחיה,